

‘Gewone’ boerderijen zijn er ook. Duinkerke, de Hofdijk en Zeezicht bijvoorbeeld. Maar het aanbod van grote boerensteēn in en rond Ouddorp is wel op twee handen te tellen. De dames die er woonden onderscheidden zich vaak, doordat ze met hoeden en parasols rondliepen en met hoge, deftige stemmen spraken. Van stand waren ze. De eigenaren van de spulletjes, de gedoe’ies, waren dat zeker niet. Sommigen hadden wat eigen land en besteedden daar hun dagtaak aan, maar de meesten hadden overdag een baan en ‘s avonds en op zaterdag werkten ze in hun hof om producten te verbouwen om de hypotheek van hun woning af te lossen. Op één van die voormalige gedoe’ies, aan de Duinkerkerweg, houdt Pau Heerschap op zaterdag 27 juli zijn zomerfair. Het is al de zevende keer dat dit attractieve evenement tussen de hoagten plaatsvindt.

Het hof was heilig

Ouddorpse gedoe’ies, een verdwenen fenomeen

De meekrap kwam van de Ouddorpse klei. In het dorp was een meekrapstoof om de wortels te bewerken. Later, toen industriële kleurstoffen de meekrapteelt overbodig maakten, kwam de teelt van cichorei op. Niet minder dan vijf cichoreifabrieken telde Ouddorp. Van cichorei kon je namaak-koffie maken: peekoffie. De weeige, zoete lucht die over het dorp hing als de fabrieken bezig waren, heeft Pau Heerschap in zijn jeugdige jaren nog opgesnoven.

Door Kees van Rix oort

De meeste Ouddorpse klei ligt onder een dikke laag zand. Dat is het gevolg van de verstuiving van duinzand die al in de Romeinse tijd plaatsvond. De verstuiving reikte tot het centrum van het dorp, waar nu de oude dorpskerk staat. Die is gebouwd op de rand van een paraboolduin. De rand van huidige buurtschap de Oostdijk is het eindpunt van een verstuiving van de Middel- en Oostduinen.

Schurvelingen

Het grote verstoven zandgebied is vanaf de middeleeuwen in cultuur gebracht. Wat ontstond was een veelheid aan kleine perceeltjes. Een kleinschalig landbouwgebied dat redelijk uniek is. Rondom de percelen maakte men walletjes om het vee binnen de perken te houden. Op deze schurvelingen stonden struiken als duindoorn en bramen. Echte schurvelingen zijn er nauwelijks nog. Volgens Pau Heerschap zijn ze alleen nog te zien op de Kleistee en de Jonkerstee.

Tussen de schurvelingen zat het grondwater doorgaans heel diep. Er groeide bijna niets. Eind negentiende, begin twintigste eeuw kwam men op het idee om de bodem uit te mijnen. Zo kwam het grondwater dichterbij de oppervlakte. De afgegraven grond kruide men over de schurvelingen heen. Zo ontstonden de hoagtes, zandwallen, waarvan Ouddorp er nog vele kent. Het uitmijnen, langere tijd een soort werkverschaffing in de wintertijd, is doorgegaan tot na de Tweede Wereldoorlog. Het omzetten van zandgrond - klei naar boven halen - gebeurde ook, bijvoorbeeld op de plaats waar nu De Vliedberg staat. Hoe dat allemaal in zijn werk ging, wordt in Museum ‘Ouddorps Raad- en Polderhuis’ duidelijk getoond.

Keuterboertjes

Ouddorp telde veel kleine keuterboertjes met een beetje land. Met intensieve teelt konden ze het hoofd net boven water houden.

Wie een andere baan had - boerenknecht op een van de grote boerderijen bijvoorbeeld - had vaak een gedoe’ie of spulletje. “Een rechthoekig huis met een schuur eraan, een koeienstal met één koe, soms een paard, een hooitas, een dorsvloer en een hof”, portretteert Pau Heerschap de Ouddorpse spulletjes. “Meestal lag het hof in de lengte, in lange repen, achter het huis. Maar hier was het anders. Bij ons lag het hof in de breedte achter het huis: 2200 vierkante meter. Je teelde er bijvoorbeeld sjalotten, aardappels, vlijtige liezen en gladiolen. Als

de sjalotten eruit waren, kwamen de bonen. Wij hadden twee veilingnummers: één voor de veiling van Barendrecht en één voor die van Middelhar-nis. Bloemzaden teelde je op contract. Augurken hadden we ook, die teelden we voor de firma Luycks. Mijn vader begon ook nog een handel in vis. Ik herinner me nog de nieuwe haring en de zoute vis en de stokvis.”

Rente en aflossing

“Het hof was heilig, want dat bracht geld op om de rente en aflossing te betalen voor de aankoop van het perceel grond en de bouw van je huis”, zegt Heerschap. Zijn vader had een boekje van de Boerenleenbank, waarin de jaarlijkse betalingen keurig werden bijgehouden. Het huis is in 1928 gebouwd voor 2750 gulden. Jaarlijks moest de bank minimaal 50 gulden ontvangen voor rente en aflossing. “Als de opbrengst van de hof goed was, kon je meer aflossen. Er staat ook een bedrag tussen van 130 gulden. Een goed jaar moet dat geweest zijn. In 1939 overleed mijn overgrootvader en kwam er een erfenis onze richting uit. Toen is alles in één keer afgelost en de erfpacht afgekocht.”

Het hof aan de Duinkerkerweg heeft tot 1990 bestaan. De opbrengst van de laatste anderhalve ruiters bruine bonen ging naar het toen armlastige Polen. Daarna maakte Pau er een natuurtuin van, met wilde bloemen. De oudere Ouddorpers konden het niet geloven. Zo’n goed hof, dat ga je toch niet bezaaïen met vuulte. “Maar het werd heel prachtig en toen zwegen ze”, lacht

Kleine boerderij aan de Dirkdoensweg 15.

Pau bijna een kwarteeuw later. “Nu is het een beheerste wildernis. Samen met mijn tuinvrouw Hannie Grinwis houd ik het in de hand. De heermoes is daarbij wel een probleem; er is geen kruid tegen gewassen.”

Een authentiek Ouddorps hof kom je nauwelijks nog tegen. Het fenomeen is bijna uitgestorven. Een enkele fanatiekeling gaat er anno 2013 nog stug mee door. Heerschap is blij dat hij ervan af is: “Het is zo intensief, ik vond het vreselijk. Het ploegen ging vroeger met een paard, een heel evenement was dat. Pas later kwam de tractor. Ik heb het hof nog eens met de hand helpen spitten. Nee, dan heb je geen heimwee. Alles is hier luxe en recreatie geworden.”

Juun om d’n dorden

Nog een oud Ouddorps gebruik. Als een boer je goedgegunstig was, kreeg je op zijn land een perceel uien toegewezen. De boer zaaide in, de begunstigde hield het perceeltje bij en oogstte de uien. De beloning voor zijn inspanningen was een derde van de opbrengst in natura: juun om d’n dorden. De uien werden thuis bezorgd, waar ze in het hof werden bewaard in een juunhoop onder stro en aarde. Pau Heerschap: “Was de prijs voor uien goed, dan verkocht je wat van je voorraad.”

Zomerfair

Het hof van Pau Heerschap - met een vijvercomplex, een bloemenweide en een formele tuin - is zaterdag 27 juli het decor van de jaarlijkse zomerfair. De fair is in zeven jaar tijd uitgegroeid tot een echte attractie met duizenden bezoekers. Er zijn mensen die hun vakantie verzetten om het evenement te kunnen bezoeken.

Wat heeft de zomerfair aan de Duinkerkerweg te bieden? Creativiteit, huisvlijt, culinaire attracties. Geen muziek, geen alcohol. Wel verhalen in Ouddorps dialect. “Het is niet commercieel. Ik doe het gewoon omdat ik het leuk vind. De bezoekers vinden dat ook; het is hier die dag net een reünie.” De zomerfair duurt van 10.00 tot 16.00 uur en is gratis toegankelijk.

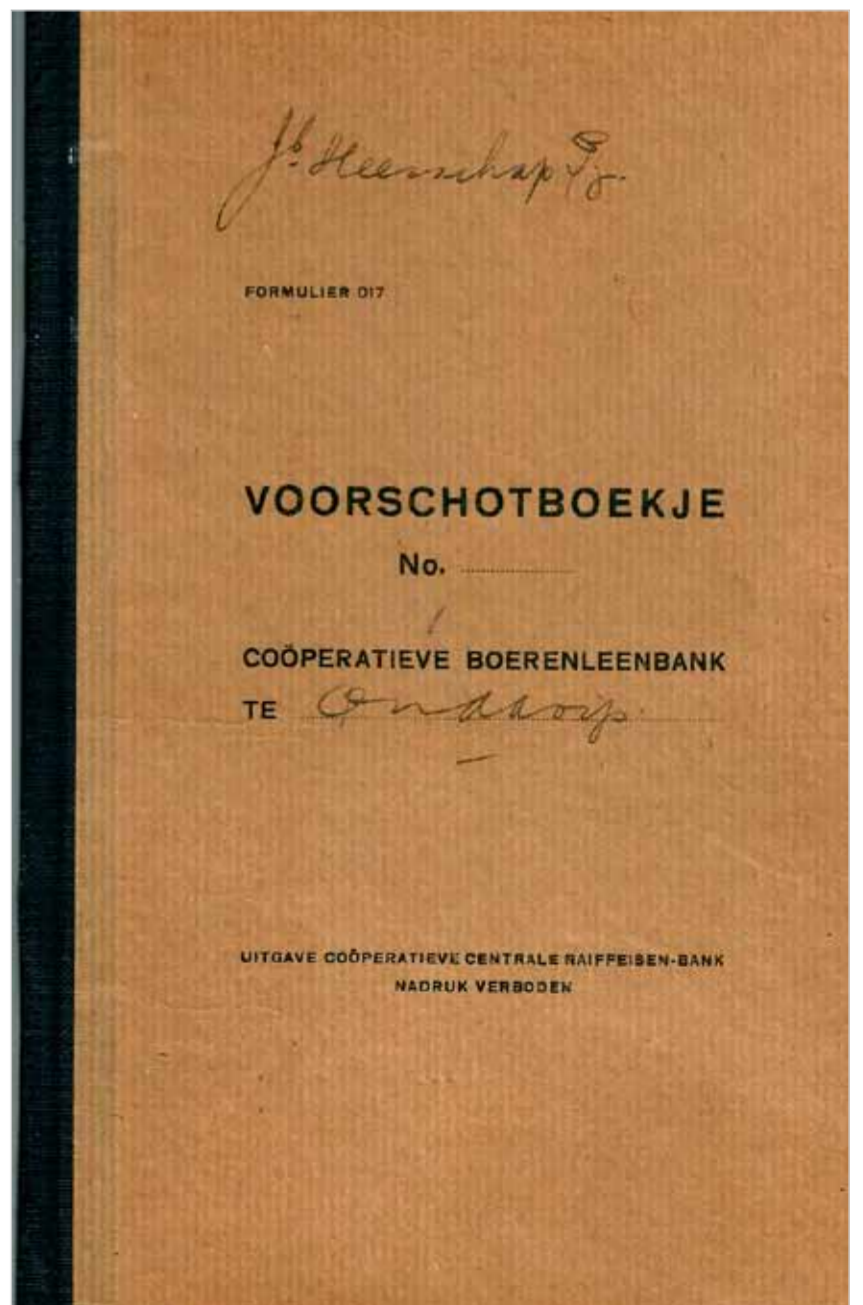
De gesloopte boerderij aan de Hazersweg, hier woonde de grootvader van Pau Heerschap.

Het hof van Pau Heerschap.

Boerderij aan de Dorpsweg 5.

De Ridderstee, gebouwd in 1786.